

ВЛАДИКА НИКОЛАЈ ВЕЛИМИРОВИЋ СРПСКИ НАРОД КАО ТЕОДУЛ

VII

69. Православље се не може замислити без манастира. И кућа светог Јована богослова на Сиону, у којој је становала Богомати, била је стварно, ако не формално, један манастир. Ту су се сабирали апостоли и други верни, ради молитве и поуке. Богородица је била, наравно, у том манастиру главна личност, која је зрачила свима својом мудрошћу, вером и примером живота. Нарочито србско православље није могуће замислити без манастира. У њима се србски народ од памтивека учио правилу вере и образу кротости. Уз то још и својој великој историји. Сваки манастир подсећао га је на задужбинара неког владара или великана србског. И народ је сазнавао како су његови велики људи служили Богу и своме роду, како су се трошили и трудили за душу своју, за Царство Небесно. Тако је Теодулија предака прелазила и на потомке преко манастира.

70. Србска задруга је основана на Теодулији, на служењу Богу. Кад је Теодулија ослабила, задруга се пољуљала. Није задруга србска почивала толико на крви – јер крв се мешала – колико на Теодулији, то јест на сазнању да се мора Богу служити вером, поштењем, трпљењем и послушањем. У задрузи је свако имао своју част и своју дужност. Домаћин је представљао владара и духовника. Он је био први и прави Теодул. Као домаћин, попут Христа Спаса, он је био слуга свију. Он је кадио пред иконом, он је водио молитву, он је освећеном водом кропио све, он је резао колач и дизао у славу Божју; да, он је био Мојсеј и Арон у исто време, и Сава и Стеван у исто време, за свој дом, слуга Господњи на свима линијама, све у свом уском домаћем кругу. Сву чељад је волео, за све се бринуо, за све се Богу молио, све је помагао и за све први на концу или конопцу живот полагао, слично многим игуманима манастира. То је нешто заиста ретко у историји хришћанства. Ако су Пајсије, и Хаџи-Ђера и Рувим пострадали као игумани својих манастира, то су хиљаде и хиљаде србских домаћина пострадали исто тако за своје домаће обитељи, своје домаће манастире, као слуге Христове. И све су то прибали са оцима својим у Велику Небесну Србију у Царству Небесном.

71. Од тешких искушења и честих катаклизми Србин се поучио да ћути и дубоко размишља. То га је утврдило у вери у судбу. Сваком размишљању о прошлости следовао је Србинов закључак: „Тако је морало бити!“ Морао је честити Лазар на Косову погинути зато што се приволео судби Христовој и Царству Христовом. Морао је умрети за истину, да би васкрсао у слави. И прославио се славом нечувеном. Посветио се. И као слуга и као мученик Христов постао је централна херојска личност у историји хришћанског Балкана, од цара Константина до данас. Морао је деспот Ђурађ љуто страдати, и гледати своје синове ослепљене и ћерку удату за муслимана. То је била последица греха родитељског, Вуковог. Морао се посветити деспот Стеван Високи, јер је био честити син честитог свеца Косовског

Лазара. Постоји линија правде и линија неправде. Зло не може добро донети, нити се добро може злом победити. Јер оно што је добро има део отаџбине, земаљску и Небеску, гоњено из једне оно се сели у другу, и има две куће, на земљи и на Небу, кад му изгори кућа земаљска, он се сели у кућу Небеску. Штета на земљи, добит је на Небу, страдања на земљи, ликовање на Небу. Зло рађење, готово суђење. Пусту добро низ воду, а ти иди уз воду и сресћеш га. То је праведна судба што светом влада. До те вере у судбу дошао је Србин дугим страдањем, дугим ћутањем, дугим размишљањем, дугим искуством и молитвом.

72. Највиши облик драме јесте трагедија. Историја Срба је сва трагична. Пут србског народа води врхом опасне литице над безданом. Тим путем може проћи без страха само месечар. Такве су страхоте на том путу. Да су Срби гледали наниже у пропаст изнад које путују, уплашили би се и брзо пали и пропали. Али су они гледали навише, у Небо, у судбодавца Бога, с поверењем у Њега и корачали несвесно или једва полусвесно. Због тога су могли прећи пут литицом, каквом ни један народ беле расе није до сада прошао. Отискивао се, али се пузао поново на уску стазу стрменитог платна. Знао је он, да је то једини прави пут, пут његове судбе и спасења. Појединци су се отискивали и нису се повраћали. Они су пропадали. Али се главнина народа увек враћала на пут. Трагични пут страдања и васкрсења, пут Христа, коме су се Срби заветовали на службу.

73. На уском путу над безданом не помаже теоретичар, него практичар, нити помаже философ који слути и нагађа, а најмање научник који зна све уназад, а ништа унапред. На уском путу над безданом помаже само онај који је тим путем већ прошао, те може бити прави и стварни путовођ. На језивом путу којим је србски народ кроз последњих 800 година ишао, путовођ је био Исус Христос, Онај Који је дошао из града ка коме човечанство путује, да покаже пут, управо да буде пут и путовођ. Од Адама до крајева времена и пространства васионе нико осим Њега није дошао одануд, од циља, од града непознатог, да покаже пут и проведе путнике к циљу и Граду Небесном. Појмио је то србски народ, сав рањав и крвав на месечарској стрмини, зато је презрео све теоретичаре, мануо руком преко свих белосветских философија и кабинетских наука, као честити Драшко преко црвоточних Млетака, и ухватио се за skut Христа Господа, као јединог верног путовође.

74. Страдају у свом свету и нехришћани и хришћани. Намеће се питање: „Ако паганци и безбожници страдају, зашто хришћани страдају?“ Заиста, велико питање; оно мучи душе многих неутврђених Христових следбеника. Међутим, иако патње неверних и верних изгледа да су подједнаке, смисао и циљ патњи је несравњиво различан. Замислите једну високу гору, врлетну и стрмениту, и на врх горе сјајан град. Околу горе унаоког налази се пут, широк и блистав, који не води никуд, јер иде у круг. А уз гору, преко стрмени, води тесна стаза ка граду на гори. Једни путници путују овим широким и кружним путем око горе, незнајући ни зашто иду ни куда иду и без наде на неки бољи живот на крају пута, ни на какву награду. Други путници иду оном стрменом стазом уз гору, знајући зашто се зноје и камо иду. Они су први пагани и безверци, синови мрака и царства земаљскога, а они други су хришћани, чеда светлости и царства небесног. И они се зато зноје, али лако све подносе, јер знају да путују дома, у вечну отаџбину своју, у Град Цара вишњег, у крило Оца Небескога. И знају још да их рука Господња помаже, и да су уз њих Ангели хранитељи. Ово јасно и визионарско сазнање крепило је србски народ кроз све векове муке и страдања.

75. Нису се Срби научили истини живота само слушајући Евангелије. Нису се научили само из књиге. Него су се томе научили исто толико из животног искуства. Многи су људи обамирало и поново се враћали у живот. Њихове су душе излазиле из тела и, вођене од Ангела Божјих, путовале су по ономе свету душа и духова. Ретко да је било једно село или град где се такви случајеви нису догађали. И сведочанства тих сведока била су сагласна. Постоји онај свет, како свет светлих духова, тако и свет духова мрака. Праведници су у оном свету у блештећој светлости и неисказивој радости, док су грешници и непокајани неправедници у мраку и муци, где је плач и шкргут зуба. Па онда била су многа јављања из онога света, нарочито у време народног страдања. Биле су визије, и у сну и на јави, визије спасоносне, које су потврђивале све истине Христове науке. Људима чиста и проста срца јављао се Сам Христос, и Богородица, и Ангели Божји, и Свеци, и душе умрлих предака. Уз то се при свакој моби и на сваком селу причало о догађајима, који су сведочили, да Бог удара злотвора, а милује добротвора. Све то огромно

усмено предање, у коме су Срби, као један страдални и визионарски народ, нарочито богати, то предање, које не би могло стати у сав свет, кад би се записало, било је Србину потврда свуколике науке Христове.
Како су протестанти очајно сиромашни без икаквог предања.

...наставља се...

